

Duálkártyák alkalmazása a páncélos és gépjármű javítóanyagok igénylésénél

Erdélyi György mk. alezredes

1. A jelenlegi helyzet rövid ismertetése

A MN alakulatainak páncélos és gépjármű javítóanyaggal történő ellátása békében két forrásból történik:

központi ellátásból; melyet pénznorma alapján kiszámított anyagi keretek szabályoznak, valamint

csapatbeszerzésből; melyre az alakulatok gépjármű-technikai állományuk darabszáma és igénybevételi terve alapján csapathitel kapnak.

A Gépjármű Szolgálati Utasítás egyértelműen szabályozza a központi ellátásban szereplő javítóanyag-féleségeket. Körülhatárolja a csapathitelből közvetlenül beszerezhető cikkek típusait, továbbá meghatározza a csapathitelből kifizethető javításokat és az egyéb szolgáltatásokat.

A központi ellátásban szereplő anyagféleségek ötjegyű kóddal vannak jelölve.

Az éves anyagkeretet – amely a központi ellátású gépjárműtechnikai javítóanyagok pénzben kifejezett értéke – három összetevő határozza meg:

- az éves üzemeltetési (km, üzemóra) kiszabatok,
- a ténylegesen meglevő gépjárműtechnikai eszközök típusok szerinti mennyisége,
- a tárolható forgókészletű anyagok értéke.

Az éves anyagkereteket a km kiszabattal együtt a Pc. és Gépjármű Technikai Szolgálat Főnökség adja ki az alárendeltekkel rendelkező HM-szervek, se-regtestek és harcászati-hadművelési magasabbegységek részére. Az alárendeltek anyagkereteit az előjáró szervek differenciáltan határozzák meg.

Az anyagellátás utaltsági rendje hierarchikus; három, illetve négylépcsős utaltsági rend. Az ellátás az anyagellátási utaltságnak megfelelően igénylések alapján történik.

Az anyagigényléseket a rendszeresített ötpéldányos anyagutalványokon készítik el. (1. számú melléklet)

Az anyagutalványokat raktáranként, növekvő kódszámsorrendben kell kitölteni.

Az igénylő alakulat a kitöltött igénylőlapokat az utaltsági rendszernek

megfelelően – meghatározott időpontra – felterjeszti az előljáró szervnek. Az előljáró szerv technikai szolgálata az igényeket összesíti, új igénylőlapot állít ki, és azt tovább terjeszti.

A kiutalt anyag ugyanezen az úton jut el az igénylőhöz.

Ennek a hosszú útnak és rengeteg manuális munkának megfelelően igen sok idő szükséges az anyagigényléstől az anyag átvételéig, ez esetenként a 2–3 hónapot is elérheti.

A páncélos és gépjárműtechnikai szolgálat főnök elvtárs 1976-ban elrendelte, hogy a javítóanyag-elosztás elektronikus számítógéppel történő végrehajtása érdekében dolgozzuk ki a rendszer tervét.

Az új rendszer egyik fő feladata az igénylés és az anyag átvétele közötti idő jelentős csökkentése. Ennek egyik módja az igénylési rend és módszer megváltoztatása volt. Kerestük azt a lehetőséget, amely nagytömegű adatok közlését teszi lehetővé kevesebb manuális munkával, a lehető legkisebb hibaszázalékkal. Erre legalkalmasabbnak az ún. duálkártya látszott.

2. A duálkártyák felépítése és kitöltésének szabályai

A duálkártya mérete megegyezik a szabványos 80 oszlopos lyukkártyáéval.

A kártya három fő mezőre osztható:

- a lyukkártya mezőre,
- az optikai jelfelismerő mezejére, valamint
- a feliratokra szolgáló mezőre.

Az ilyen felépítésű kártyákat OMR (Optical Mark Reading) kártyáknak is nevezik.

Ennek megfelelően az olvasóberendezés alkalmas lyukasztott és jelzett adatok felismerésére, olvasására.

Az OMR kártyák tervezésénél kell az egyes területek nagyságát meghatározni. Egy optikai jelölésre alkalmas oszlop két lyukkártya oszlopnak felel meg. Ezért tehát egy 80 oszlopos lyukkártya területére maximum 40 optikai jelölésre alkalmas oszlop helyezhető el (ilyenkor azonban lyukasztási lehetőség nincs!).

A lyukasztási mezőre azok a legfontosabb azonosító adatok kerülnek, melyek szükségesek a kártyán levő jelzések értelmezéséhez.

A nyomdai úton előállított OMR kártyák lyukasztása és feliratozása két lépésben történik:

- az azonosításhoz szükséges adatokat a lyukasztási mezőre lyukasztják (a lyukasztást számítógép vezérli);
- a lyukasztott adatok alapján a szükséges feliratokat rányomtatják a kártyára a könnyű felismerés, illetve azonosítás érdekében.

Az így előkészített kártyákat adják ki az adatszolgáltatónak.

Az adatszolgáltatásra (vagy igénylésre) szolgáló mezőben számok jelölésére (markírozására) van lehetőség az alábbi formában.

Például: jelölni akarom az 1526-os értéket, akkor:

- az ezres helyértéken az 1-est
- a százasként az 5-öst
- a tizes helyértéken a 2-est

az egyes helyértéken a 6-ost jelölöm úgy, hogy a jelzésre szolgáló mezőt 2B keménységű grafit ceruzával teljesen kitöltöm. (2. számú melléklet)

A kitöltésnél vigyázni kell arra, hogy a jelzés jól látható legyen és ne legyen túlhúzva a jelzésre szolgáló területen.

Egy oszlopban csak egy jelzés lehet.

A hibás jelzést radirozni már nem szabad.

Amennyiben ezeket a szabályokat nem tartjuk be, az olvasóberendezés a kártya adatait nem olvassa be, hanem leáll.

3. A vételezési kártya

A vételezési kártya megtervezésénél kiindulási alapul szolgált az, hogy az alakulatok évente négy alkalommal vételezzenek. Ennek megfelelően a négy vételezéshez négy vételezési mezőt alakítottunk ki. (Példa a 3. számú melléklet szerint.)

Minden vételezési mezőben van:

- egy értékcsoport jelzésére szolgáló oszlop;
- három helyérték a raktárban levő „van” készletek jelentésére (ebben a mezőben tehát max. 999 db jelenthető);
- négy helyérték az „igény” jelzésére (kivéve a 3. vételezést, ahol csak három van).

A lyukkártya mezőn 18 lyukasztási oszlopra van hely. Az egyes oszlopokba az alábbiak kerülnek lyukasztásra.

A raktári készlet mennyiségét minden év első vételezésénél az összes anyagra vonatkozóan jelenteni kell. A 2., 3., 4. vételezésnél ez a kötelezettség csak az anyagok egy bizonyos körére – az ún. „tervköteles” anyagokra – vonatkozik.

A vételezési kártya kitöltése igen egyszerű, jóval kevesebb manuális munkát jelent, mint a hagyományos utalványok kitöltése. Továbbá nem fordulhat elő téves kódszám vagy megnevezés írása – mint a hagyományos utalványoknál –, mivel ehhez az igénylő itt nem nyúl.

A kártyáknak nem kell sorrendben lenniük a beolvasásnál, mivel a számítógép a beolvasott adatokat növekvő kódszám-sorrendbe rendezi. A kártyák adatainak – jelzéseinek – beolvasási sebessége a kártyaolvasó-berendezésen gyakorlatilag: 30 000 kártya/óra, ami annyit jelent, hogy pl. egy magasabbegység összes anyagigényét a számítógép egy óra alatt beolvassa és még aznap képes az összes utalvány és hozzá kapcsolódó táblázat kinyomtatására. Ezzel tehát elértük azt, hogy a magasabbegységek 2–3 hétig tartó összesítő munkáját és kb 1 heti elosztó munkáját elhagyva, az utalványok előállítására – az igények beolvasásától számítva – egy napot vesz igénybe.

4. A „leadási” kártya

Az alakulatoknál lévő elfekvő anyagok, valamint a 3. értékcsoportú (javításra váró, vagy selejt) anyagok leadásának kérésére szolgáló kártya.

Felépítését tekintve megegyezik a vételezési kártyával, eltérés csak az optikai jelolvasásra szolgáló mezőnél van. (Példa a 4. számú melléklet szerint.)

Az egyes leadási ciklusoknál kétféle értékcsoportú anyag (pl. 1-es és 3-as) leadásának kérésére van lehetőség.

A kártya kitöltésének szabályai megegyeznek a vételezési kártyánál leírtakkal.

A kártyák tárolására és szállítására fémből készült – műbőrrel bélelt – zárható dobozokat készítettünk. A dobozok kétféle méretben készültek:

- 1000 db kártya tárolására és
- 2000 db kártya tárolására alkalmas kivitelben.

A vételezési és leadási kártyák dobozai különböző színűek a könnyebb megkülönböztethetőség érdekében.

Ezek a dobozok biztosítják azt, hogy a kártyák – előírás szerint – álló helyzetben legyenek tárolva és szállítva.

A dobozok külső oldalára felfestett azonosító számok vannak, melyek biztosítják, hogy a kártyákat a megfelelő alakulatok kapják vissza.

5. Tapasztalatok az első feldolgozás után

Az OMR kártyák alkalmazásának akadtak ellenzői, akik attól félték, hogy a kitöltések pontatlanok lesznek, túl nagy lesz a hibaszázalék.

Egy biztos: a kitöltéshez nyugodt légkört kell biztosítani a kitöltést végző személy részére.

A kísérleti feldolgozás megkezdése előtt kiképzést tartottunk az érintett alakulatok parancsnok technikai helyettesei (gépjárműszolgálat vezetői), valamint az anyagellátó tisztjei és anyagraktárosai részére. A kiképzés során próbakitöltést végeztettünk (mindenki 100 db kártyát töltött ki). A kitöltést első alkalommal 1,5⁰/₀-os hibával végezték a résztvevők. Az anyagellátó tisztek és anyagraktárosok még egy kétnapos összevonáson megismerték a teljes rendszert és ismét gyakorolták az OMR kártyák kitöltését.

Az első vételezési ciklus alkalmával az igénylők 21 170 db OMR kártyát töltöttek ki, ebből 108 volt hibásan kitöltve, ami 0,1⁰/₀ hibának felel meg. Ez nagyon jó eredmény. Volt négy alakulat, amely teljesen hibátlanul végezte a kitöltést (37. Forradalmi ezred, MN 3930, MN 5023, MN 2312).

Annak ellenére, hogy a hibák százalékos aránya kicsi, egyekszünk ezt az arányt csökkenteni. Minden alakulatnál megbeszéltük a kitöltési hibákat és felhívtuk a figyelmet a kitöltés hibátlan végrehajtásának szükségességére. A hibátlan kitöltés elsősorban az igénylő alakulat érdeke, mert a hibás kártyák adatai hibalistára kerülnek, vagyis az igénylést a számítógép nem veszi figyelembe, így az alakulat nem kapja meg az anyagot.

Összefoglalva megállapítható, hogy az OMR kártyák alkalmazása a páncélos és gépjármű javítóanyag igénylésénél eredményesen alkalmazható, jelentősen csökkenti a manuális munkát, a vételezéshez szükséges időt és nagyban csökkenti az elírások lehetőségét.

(Az 1-4. számú melléklet a folyóirat végén található.)